

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen tiivistelmä

Seuraavassa sopimusartiklat on esitetty lyhennetyssä muodossa:

- 1. artikla:** Jokainen alle 18-vuotias on lapsi.
- 2. artikla:** Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Lasta ei saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiansa ulkonäön, alkuperän, mielipiteiden tai muiden ominaisuuksien vuoksi.
- 3. artikla:** Lasta koskevissa päätöksissä on aina ensisijaisesti harkittava lapsen etu.
- 4. artikla:** Valtion on toteutettava Lapsen oikeuksien sopimuksen määräämät oikeudet.
- 5. artikla:** Valtion on kunnioitettava vanhempien tai muiden lapsen huoltajien vastuuta, oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen kasvatuksessa.
- 6. artikla:** Jokaisella lapsella on oikeus elämään. Valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle.
- 7. artikla:** Jokainen lapsi on rekisteröitävä heti syntymän jälkeen. Syntyneellä lapsella on oikeus nimeen ja kansalaisuuteen.
- 8. artikla:** Lapsella on oikeus säilyttää henkilöllisyytensä, kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa.
- 9. artikla:** Jokaisen lapsen pitää saada elää yhdessä vanhempiensa ja perheensä kanssa, jos hänellä on hyvä olla heidän kanssaan.
- 10. artikla:** Jos lapsi ja hänen vanhempansa joutuvat eri valtioihin, on valtion velvollisuus käsitellä hakemus perheen yhdistämiseksi myönteisesti ja viivyttämättä.
- 11. artikla:** Valtioiden on estettävä lasten sieppaaminen.
- 12. artikla:** Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa, ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.
- 13. artikla:** Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan ne eivät loukkaa muiden oikeuksia. Lapsella on oikeus saada tietoa.
- 14. artikla:** Lapsella on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen.
- 15. artikla:** Lapsella on oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä.
- 16. artikla:** Lapsella on oikeus yksityisyyteen, kotirauhaan ja kirjesalaisuuteen. Hänen kunniaansa tai mainettaan ei saa halventaa.
- 17. artikla:** Lapsella on oikeus saada tietoa esimerkiksi television, radion ja lehtien välityksellä.
- 18. artikla:** Valtion on tuettava vanhempia lapsen kasvatuksessa.
- 19. artikla:** Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä.
- 20. artikla:** Lapsella, joka ei voi elää perheensä kanssa, on oikeus saada valtiolta erityistä suojelua ja tukea. Tällöin on kiinnitettävä huomiota lapsen kasvatuksen jatkuvuuteen sekä lapsen etniseen, uskonnolliseen ja kielelliseen taustaan.
- 21. artikla:** Lapsi voidaan adoptoida, mutta vain jos se on lapsen kannalta paras vaihtoehto.

- 22. artikla:** Valtion tulee suojella pakolaislapsia ja huolehtia heidän tässä sopimuksessakin lueteltujen oikeuksiensa toteutumisesta.
- 23. artikla:** Vammaisen lapsen erityistarpeet tulee huomioida ja hänen tulee saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä.
- 24. artikla:** Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa.
- 25. artikla:** Kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen hoito ja sijoituksen perusteet tulee tarkistaa ajoittain.
- 26. artikla:** Lapsella on oikeus sosiaaliturvaan.
- 27. artikla:** Lapsella on oikeus hänen ruumiillisen, henkisen, hengellisen, moraalisen ja sosiaalisen kehityksensä kannalta riittävään elintasoon.
- 28. artikla:** Lapsella on oikeus käydä ilmaiseksi peruskoulua. Valtion on edistettävä toisen asteen koulutusta ja opinto-ohjausta sekä ehkäistävä koulunkäynnin keskeyttämistä.
- 29. artikla:** Koulutuksen tulee pyrkiä kehittämään lapsen kasvua täyteen mittaansa. Koulutuksen tulee edistää ihmisoikeuksien, lapsen vanhempien sekä oman ja muiden kulttuurien kunnioittamista.
- 30. artikla:** Vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaansa kuuluvalla lapsella on oikeus omaan kulttuuriin, uskontoon ja kieleen.
- 31. artikla:** Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään.
- 32. artikla:** Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai vahingoittaa hänen terveyttään tai kehitystään.
- 33. artikla:** Lasta on suojeltava huumeilta.
- 34. artikla:** Lasta on suojeltava kaikelta seksuaaliselta hyväksikäytöltä.
- 35. artikla:** Valtioiden on estettävä lapsikauppa.
- 36. artikla:** Lasta on suojeltava kaikelta hyväksikäytöltä.
- 37. artikla:** Lasta ei saa kiduttaa eikä rangaista julmalla tai halventavalla tavalla. Jos lapsi joutuu vankilaan, häntä pitää kohdella inhimillisesti ja hänen ikänsä pitää huomioida.
- 38. artikla:** Alle 18-vuotiaasta ei saa värvätä armeijaan eikä hän saa osallistua sodankäyntiin. Aseellisissa selkkauksissa on suojeltava lapsia.
- 39. artikla:** Väärinkäytösten uhriksi joutunutta lasta on autettava toipumaan, ja hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan on edistettävä.
- 40. artikla:** Lakia rikkonutta tai siitä epäiltyä lasta on kohdeltava hänen ihmisarvoaan kunnioittaen ja hänen ikänsä huomioon ottaen.
- 41. artikla:** Jos valtion omat lait turvaavat lapselle paremmat oikeudet kuin tämä sopimus, niitä on noudatettava.
- 42. artikla:** Valtioiden pitää huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lapsen oikeudet.
- 43. artikla:** Tämän sopimuksen noudattamista valvoo YK:n lapsen oikeuksien komitea.
- 44.–45. artikla:** Valtiot raportoivat säännöllisesti, miten sopimusta noudatetaan.
- 46.–54. artikla:** Nämä artiklat ovat päätöksiä sopimuksen voimassaolosta.